

Veera Villikari

Julkinen
18.5.2022

Lausunto Suomen kansallisen ilmasto- ja energiastrategian luonnoksesta VN/11385/2020

Lausuttavana oleva ilmasto- ja energiastrategian luonnos vastaa pitkälti Carunan käsityksiä toimista, joilla Suomi saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2035 mennessä. Lausuttavana oleva ilmasto- ja energiastrategian luonnos vastaa pitkälti Carunan käsityksiä toimista, joilla Suomi saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2035 mennessä.

Luonnoksessa on tunnistettu sähköverkkojen rooli energiamurroksen toteuttamisen varmistajana. Näemme kuitenkin ristiriidan tämän ja luonnoksessa viitatus täydentävän sääntelyn välillä. Sääntelyn lisääminen ohjaa päinvastaiseen suuntaan lausuttavana olevan ilmasto- ja energiastrategian luonnoksen tavoitteista

Uusiutuvan energian tuotanto toteutetaan aina hajautetusti. Tuulivoimalat rakennetaan sähköverkkojen kannalta alueille, joissa sähkön siirtäminen vaatii merkittäviä sähköverkon rakentamis- ja vahvistustoimenpiteitä. Tuulivoimaloiden rakentamisessa huomioidaan ensisijaisesti vaikutukset asuinalueisiin, joten tuulivoimalat sijoitetaan etäälle asutuksesta. Asuinalueiden tarpeita varten suunniteltu ja rakennettu sähköjakeluverkko on suorituskyvyltään pienempi kuin tuulivoimalan tarvitsema, jolloin tuulivoimaloita ei voida kytkeä jo olemassa olevaan jakeluverkkoon. Tämä johtaa jakeluverkon vahvistustarpeisiin. Tuulivoimaloita varten saatetaan myös joutua rakentamaan täysin uutta verkkoa, jos tuulivoimalan sijoituspaikalla ei ole valmiina sähköjakeluverkkoa.

Jakeluverkoissa siirretään suuria määriä sähköä haja-asutusalueilta kantaverkkoon ja kantaverkosta kulutukseen tiheästi asutuille alueille. Erityisesti kaupungeissa, joissa lämmöntuotanto on perustunut tehokkaaseen lämmön ja sähkön yhteistuotantoon fossiililla polttoaineilla, energiamurros merkitsee jakeluverkonhaltijoille valtavaa haastetta.

Kun paikallinen sähköntuotanto loppuu, lämmöntuotanto ja asiakkaiden käyttösähkö täytyy siirtää alueelle ulkopuolelta. Verkon kapasiteetin osalta tämä voi merkitä jopa 100–200% kasvua. Tiheästi asutuilla alueilla tarpeellisen infran, kuten suurjännitteisen jakeluverkon, rakentaminen ei ole helppoa eikä edullista. Sektorikytkös kaukolämpöön korostaa entisestään sitä, että tarvittava infra on tuotava lähemmäs asiakasta. Tuuli- ja aurinkovoimaloiden tuotannon siirtäminen tuotantoalueelta asiakkaalle vaatii merkittävää suurjännitteisen jakeluverkon rakentamista, joka usein vaatii laajaa yhteensovittamista luontoarvojen kanssa. Lisäksi vesivoimantuotantoa tukevat sähköverkot ovat pääosin 1950–1970 -luvulta ja ovat saneerauksen tarpeessa.

Sähköverkkojen rakennetta muokkaavat toimenpiteet tuovat mukanaan suuria kustannuksia ja investointitarpeita. Yksittäiset hankkeet voivat kustantaa jopa kymmeniä miljoonia euroja. Jakeluverkkojen korvausinvestointien toteuttaminen, toimitusvarmuuden ylläpitäminen asutusalueilla sekä energiamurroksen ja huoltovarmuuden edistäminen eivät toteudu, mikäli yhtiöiden investointikyvystä leikataan entisestään.

Vuoden 2022 alussa voimaan tullut uudistus leikkaa verkonhaltijoiden verkon arvoa. Sallittu liikevaihto laskee vuositasolla 15 prosenttia ja kohtuullinen tuotto noin 40 prosenttia. Investointipainotteisella alalla yllättävät kesken valvontakauden tehtävät muutoksen

Veera Villikari

Julkinen
18.5.2022

vievät uskottavuutta Suomelta luotettavana ja varmana investointikohteena ja hidastavat energiamurroksen toteutumista.

Muutosehdotukset:

2.5.2. ja 2.7.2. Varmistetaan, että kanta- ja jakeluverkkojen toimintaympäristö kehittyy sellaiseksi, että energiamurroksen tarvitsemat panostukset uusiin kanta- ja jakeluverkkoihin sekä olemassa olevien verkkoyhteyksien vahvistaminen on mahdollista toteuttaa.

2.5.2 ja 2.7.2 Varmistetaan, että valtion ja kuntien yhteistyönä selvitetään miten kanta- ja jakeluverkkojen rakentamisen luvitusta voidaan kehittää eri osapuolet huomioiden kuitenkin niin, että tarvittavat verkon vahvistukset saadaan tehtyä.

2.7.2 ja 4.5.2 Varmistetaan, että kanta- ja jakeluverkoilla on todelliset mahdollisuudet kehittää uusia teknisiä ratkaisuja sekä sopimuskäytäntöjä, joita tarvitaan kustannustehokkaaseen kanta- ja jakeluverkkojen ja energiamarkkinoiden kehittämiseen. Esimerkkeinä voidaan mainita akkuvarastojen hyödyntäminen sekä kulutusjouston käyttäminen verkkojen tehon hallinnassa.

2.7.2 ja 4.5.2 Varmistetaan lainsäädännöllä, että Energiaviraston toimivalta kattaa jakeluverkonhaltijoiden energiamurrosta tukevien pitkäjänteisten pilottihankkeiden arvioinnin ja hyväksymisen.